

*« Ο ρόλος των Κοινωνικών Λειτουργών στα νέα
Προγράμματα Σπουδών και στις κοινωνικοπαιδαγωγικές
δράσεις που αναπτύσσονται στα σχολεία»*

ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΣΙΣΚΟΥ
ΕΔΙΠ, ΤΜ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΠΘ
ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΜ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΡΑΚΗΣ

ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
(2021-23)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΕΙΣ

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Στις εκπαιδευτικές πολιτικές της Ε.Ε., διαπιστώνεται η τάση της προσαρμογής των Προγραμμάτων Σπουδών στις ανάγκες μιας κοινωνίας, με δημοκρατικές και κοινωνικές αξίες, δίνοντας έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων μάθησης και συνεργασίας, με στόχο την αλλαγή στάσεων και αντιλήψεων που εμποδίζουν τους μαθητές/τριες να **ενταχθούν αρμονικά** στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι

- Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για το Δημοκρατικό Πολιτισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης (CDCs)
- Πλαίσιο Αναφοράς Ψηφιακής Ικανότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Digital Competence- Dig Comp)
- Εκπαιδευτική εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης «Μιλώ ελεύθερα, Μαθαίνω με ασφάλεια» ("Free to speak, Safe to Learn- Democratic Schools for All")
- Έκθεση PISA 2010-15 για τις σχολικές δεξιότητες και την ικανότητα των μαθητών και μαθητριών να αξιοποιούν τις σχολικές γνώσεις και ικανότητές τους προκειμένου να επιλύουν καθημερινά προβλήματα
- Έρευνες και συστάσεις της UNESCO σχετικά με το σχολείο του 21ου αιώνα
- Προγράμματα των Ηνωμένων Εθνών για την προαγωγή του Παγκόσμιου Πολίτη
- Εκπαιδευτικό υλικό Living Democracy του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη συμπεριληπτική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση
- Προγράμματα Erasmus+

Η καλλιέργεια της κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης (**Social-Emotional Learning**) και της εκπαίδευσης του χαρακτήρα (**Character Education**) αποτελεί αίτημα των καιρών. Στα σχολεία οι προσπάθειες ολιστικής εκπαίδευσης του μαθητή σε συγκεκριμένες δεξιότητες (αυτεπίγνωση, ενσυναίσθηση, αυτορρύθμιση, επίλυση προβλημάτων) είναι ήδη, σε εξέλιξη στον ευρωπαϊκό χώρο (Πούλου 2021) αλλά και στο ελληνικό συγκείμενο. Ενθαρρύνεται η δημιουργικότητα στο σχολικό περιβάλλον με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και διδακτικών διαδικασιών. Για το λόγο αυτό οι νέοι εκπαιδευτικοί επιμορφώνονται στο να παρωθούν «προς την ανάληψη 'ρίσκων' έκφρασης τους μαθητές,να απελευθερώσουν τη φαντασία και το βίωμα» (Φύκαρης, 2016).

Προσπαθώντας να συγχρονιστεί με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά δεδομένα, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), προσπάθησε να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη πρόταση με το σχεδιασμό ενός πακέτου προγραμμάτων, έχοντας σαν βάση τα νέα Προγράμματα Σπουδών, σε συνέργεια με άλλες δράσεις, όπως η εφαρμογή των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων στην υποχρεωτική εκπαίδευση, την συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, τις δράσεις ψηφιακής ετοιμότητας στο σχολείο και την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών «Δράσεις Ενεργού Πολίτη Με βάση τους 17 Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) όπως θεσπίστηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) στο: <https://unric.org/el/17-στοχοι-βιωσιμησ-αναπτυξης/>

ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (2021-23)

<https://www.iep.edu.gr/provoli-neon-programmaton-spoudon/>

○ Τα νέα Προγράμματα Σπουδών, είναι απαραίτητο να αντανακλούν τις συνεχείς αλλαγές *«στα πεδία των επιστημών που ασχολούνται ή φωτίζουν την εκπαίδευση, τις αλλαγές σε κοινωνικό επίπεδο, όπως και τις ιλιγγιώδεις αλλαγές σε τεχνολογικό επίπεδο»*. Έτσι, θεωρήθηκε αναγκαία η συγγραφή νέων ΠΣ, τα οποία ενσωματώνοντας τα θετικά των προηγούμενων ΠΣ, *«θα ανταποκρίνονται πρώτα από όλα στις ανάγκες όλων των μαθητών/τριών, στη νέα κοινωνική πραγματικότητα και στα νέα δεδομένα των επιστημών για τη διδασκαλία, τη μάθηση, τα γνωστικά αντικείμενα και τις πρακτικές τους, όπως και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητές στους πολίτες του 21ου αιώνα»*

Προβολή Νέων Προγραμμάτων Σπουδών

Φίλτρο Γνωστικών Αντικειμένων

2023

Γνωστικό Αντικείμενο	Πρόγραμμα Σπουδών	Πρόγραμμα Σπουδών - ΦΕΚ	Οδηγός Εκπαιδευτικού
Αρχές Οικονομικής Επιστήμης			
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Γυμνασίου			
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Λυκείου			
Βιολογία Γυμνασίου			
Βιολογία Λυκείου			

Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών

ΒΙΟΛΟΓΙΑ – Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση:	Οι μαθητές/-τριες μπορούν:
A. Η Επιστήμη της Βιολογίας	1. Διάκριση άβιων-έμβιων και νεκρών οργανισμών - Χαρακτηριστικές ιδιότητες της ζωής	• Να διακρίνουν στο περιβάλλον τους οργανισμούς από τα άβια αντικείμενα. • Να καταγράφουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ενός οργανισμού και ενός άβιου αντικειμένου. • Να αναφέρουν τις χαρακτηριστικές ιδιότητες της ζωής και να αιτιολογούν τη σημασία τους για τους ζωντανούς οργανισμούς.	• Να παρατηρήσουν κάρτες εικόνων με ζωντανούς οργανισμούς και άβια αντικείμενα και να τους ταξινομήσουν σε έμβια και σε άβια. Να καταγράψουν τα κριτήρια που χρησιμοποίησαν για την παραπάνω κατηγοριοποίηση. • Να αξιοποιήσουν ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα (π.χ. Φωτόδεντρο: «Έμβια – Άβια: Παιχνίδι γνώσεων» (ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ) για να διακρίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ έμβιων και άβιων. • Να αξιοποιήσουν ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα (π.χ. Φωτόδεντρο: «Χαρακτηριστικά της ζωής») ατομικά ή σε ομάδες για να μελετήσουν τα χαρακτηριστικά της ζωής.
	2. Κλάδοι και αντικείμενα μελέτης των βιολογικών επιστημών. Επιτεύγματα της βιολογικής επιστήμης	• Να αναγνωρίζουν χαρακτηριστικούς κλάδους της επιστήμης της Βιολογίας (π.χ. Ζωολογία, Βοτανική,	• Να αναλύσουν ετυμολογικά τη λέξη «Βιολογία» και να τη συνδέσουν με το αντικείμενο της μελέτης. • Να πραγματοποιήσουν επίσκεψη και εργασία στο

Βασικοί
προσανατολισμοί
των νέων
Προγραμμάτων
Σπουδών

**Οι
μαθητές/τριες
να:**

- αποκτήσουν δεξιότητες αναστοχαζόμενων ανθρώπων που μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, πώς να ερευνούν και πώς να γίνονται δημιουργικοί και αποτελεσματικοί,
- καλλιεργήσουν δεξιότητες με τις οποίες θα αξιοποιούν τις γνώσεις τους και θα παράγουν νέα γνώση,
- λαμβάνουν αποφάσεις που βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα,
- αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να λειτουργούν αυτόνομα στη σχολική τάξη και στη ζωή τους,
- αποκτήσουν αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση, ενσυναίσθηση και ανθεκτικότητα, ώστε να είναι ικανοί να συνδέονται και να επικοινωνούν με τους άλλους,
- αναγνωρίσουν αξίες και να συνειδητοποιήσουν αρχές, ώστε να αποκτήσουν συναίσθηση ευθύνης και να προετοιμαστούν ως ενεργοί πολίτες,
- συμμετέχουν σε δρώμενα και πρακτικές που παραπέμπουν στην ανάγκη ενεργοποίησης όλων για την αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων της εποχής που απασχολούν τις σύγχρονες κοινωνίες (κατασπατάληση φυσικών πόρων, μόλυνση, προσφυγιά, επιδημίες κ.ά).

Βασικές αρχές
των νέων
Προγραμμάτων
Σπουδών

- Οι υψηλές προσδοκίες κατάλληλα προσαρμοσμένες σε κάθε μαθητή/τρια οι οποίες θα δίνουν τη δυνατότητα σε όλους τους/τις μαθητές/τριες να μάθουν να υποστηρίζουν ή και να σχεδιάζουν την προσωπική τους ανάπτυξη.
- Η συνοχή τους η οποία θα διασφαλίζει τους συνεκτικούς δεσμούς, εντός και μεταξύ, των γνωστικών αντικειμένων αλλά και μεταξύ γνωστικών πεδίων, στο πλαίσιο των αρχών της διασύνδεσης των γνωστικών αντικειμένων και της διεπιστημονικής προσέγγισης.
- Η σύνδεση των γνωστικών αντικειμένων με την ευρύτερη ζωή των μαθητών/τριών, την τοπική και την ευρύτερη κοινότητα, θα συμβάλλουν στην καλλιέργεια της αποδοχής και της κατανόησης μέσα από τη συλλογικότητα διασφαλίζοντας τη συμπερίληψη.
- Ενθαρρύνουν των αναστοχασμό των μαθητών μαθαίνοντάς τους «πώς να μαθαίνουν», στοχεύοντας στο μέλλον αλλά με σεβασμό στις διαχρονικές αξίες.

Ζητούμενο των νέων
Προγραμμάτων
Σπουδών

- ο **Η συνέργεια** με άλλες δράσεις οι οποίες στοχεύουν στην ποιοτική αναβάθμιση της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
 - όπως η διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με κέντρο την ενδοσχολική επιμόρφωση,
 - η ενίσχυση της ψηφιακής ετοιμότητάς τους
 - η εφαρμογή των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων στα νηπιαγωγεία, δημοτικά και γυμνάσια της χώρας σε τέσσερις κύκλους δεξιοτήτων.
 - η ανάπτυξη της ενεργούς πολιτειότητας

Σκοποθεσία
νέων ΠΣ
Παράδειγμα 1

«...Γενικός σκοπός της διδασκαλίας της **Μελέτης Περιβάλλοντος** είναι η διαμόρφωση του σύγχρονου, ενεργού, υπεύθυνου πολίτη, με προσωπική πληρότητα και ανάπτυξη, ο οποίος, εκτός από την εξασφάλιση της ποιοτικής διαβίωσής του με αξίες και με επαρκείς ικανότητες (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες) που επικαιροποιούνται δια βίου, ευαισθητοποιείται και ενδιαφέρεται για την παγκόσμια ειρήνη, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την πολιτισμική κληρονομιά, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, τη συμμετοχή του στην επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων στον πλανήτη, την ανάληψη πρωτοβουλιών για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής όλων των λαών, τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη δικαιοσύνη, τη δημοκρατία, την κοινωνική συνοχή και τη λήψη αποφάσεων στη διεθνοποιημένη κοινωνία με ισότιμη αντιμετώπιση όλων των λαών»

(Μελέτη Περιβάλλοντος Δημοτικού ΦΕΚ 3023/τ. Β'/9-5-2023)

Σκοποθεσία
νέων ΠΣ
Παράδειγμα 2

«.....Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO/ΠΟΥ) επισημαίνει τον σημαντικό ρόλο της **Φυσικής Αγωγής** στην επίτευξη του παραπάνω σκοπού, μέσω της προαγωγής της Φυσικής Δραστηριότητας (ΦΔ) εντός και εκτός σχολείου. Ο ΠΟΥ, καθώς και η Γενική Διάσκεψη της UNESCO (2021) υπογράμμισαν, επίσης, ότι η παροχή ποιοτικής σχολικής ΦΑ μπορεί να μεταδώσει στα παιδιά την αντίληψη για έναν διά βίου υγιή, κινητικά ενεργό τρόπο ζωής, ώστε να επιτυγχάνεται η πρόληψη σοβαρών διαταραχών της υγείας αλλά και η ενίσχυση των ακαδημαϊκών επιτευγμάτων τους.....Επίσης, βασίζεται στη γενική αρχή του μη αποκλεισμού και την αναγνώριση του δικαιώματος όλων των παιδιών στη μάθηση (κινητική, γνωστική, ηθική- συναισθηματική-κοινωνική) και κατ' επέκταση στη διά βίου ΦΔ για την υγεία (σωματική, πνευματική, συναισθηματική) και την ποιότητα ζωής.

ο (Φυσική Αγωγή Δημοτικού ΦΕΚ 2155/τ.Β'/3-4-2023)

Σκοποθεσία
νέων ΠΣ
Παράδειγμα 3

«.....Κεντρικό σκοπό της **ιστορικής** εκπαίδευσης αποτελεί η διαμόρφωση ενεργών, δημοκρατικών πολιτών με κριτική σκέψη και ιστορική συνείδηση»

(Ιστορία Γυμνασίου ΦΕΚ 217/τ. Β'/19-1-2023).

ενώ στους γενικούς σκοπούς της διδασκαλίας του μαθήματος των **Θρησκευτικών** στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση τονίζεται «..... Ειδικότερα, το μάθημα των Θρησκευτικών συμβάλλει Στη διαμόρφωση ελεύθερων, υπεύθυνων και κριτικά σκεπτόμενων πολιτών και στην προετοιμασία των μαθητών και των μαθητριών για τον δημόσιο χώρο με τέτοιον τρόπο, ώστε να αναδεικνύουν ως πολίτες του κόσμου τις οικουμενικές αρχές και αξίες μέσα από την οπτική της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης»

(Θρησκευτικά Δημοτικού ΦΕΚ 615/τ. Β'/9-2-2023)

και (Θρησκευτικά Γυμνασίου (ΦΕΚ 416/τ. Β'/30-1-2023)

Σκοποθεσία
νέων ΠΣ
Παράδειγμα 4

«.....Οι στόχοι του ΠΣ των **Φυσικών** εναρμονίζονται με στόχους της UNESCO για την Αειφόρο Ανάπτυξη (καλή υγεία και ευημερία, ποιοτική εκπαίδευση, ισότητα των φύλων, καθαρό νερό και αποχέτευση, φτηνή και καθαρή ενέργεια, ανάπτυξη, καινοτομία και υποδομές, λιγότερες ανισότητες, βιώσιμες πόλεις και κοινότητες, υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, δράση για το κλίμα, ζωή στο νερό, ζωή στη στεριά, ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί, συνεργασία για τους στόχους). Επίσης ενισχύουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων του 21ου αιώνα.....Το ΠΣ των Φυσικών του Δημοτικού έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με αυτά της STEM εκπαίδευσης, τόσο από πλευράς περιεχομένου όσο και μεθοδολογικών/εκπαιδευτικών προσεγγίσεων».

(Φυσικά Δημοτικού ΦΕΚ 3056/τ. Β'/9-5-2023)

Σκοποθεσία
νέων ΠΣ
Παράδειγμα 5

«.....Οι κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του Προγράμματος Σπουδών της **Χημείας** είναι η σύνδεση του μαθήματος με την κοινωνία, η διερευνητική- βιωματική μάθηση και η διδακτική αξιοποίηση του σχολικού εργαστηρίου. Το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών εστιάζει κατά συνέπεια σε θέματα που σχετίζονται με την καθημερινή ζωή, τα γενικά περιβαλλοντικά προβλήματα, την παραγωγή και την οικονομία, δίνοντας έμφαση στη διασύνδεση αυτών των θεμάτων μεταξύ τους. Η δόμηση του Προγράμματος Σπουδών δίνει βαρύτητα στον χημικό εγγραμματισμό, αλλά και ιδιαίτερη προσοχή στη σταδιακή ανάπτυξη ήπιων δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών, όπως είναι ο κριτικός τρόπος σκέψης, η δημιουργικότητα, η πρωτοβουλία, η επίλυση προβλημάτων, η ικανότητα ομαδικής εργασίας και η διαχείριση του χρόνου».

(Χημεία Γυμνασίου ΦΕΚ 2910/τ. Β'/3-5-2023)

Σκοποθεσία
νέων ΠΣ
Παράδειγμα 6

«.....Το νέο ΠΣ φιλοδοξεί να προσφέρει σε όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες την ευκαιρία να είναι σε θέση, μέσα από τη συμμετοχή τους στα μαθήματα, να: εκτιμούν και να αποδίδουν αξία στα **Μαθηματικά**.....να αναγνωρίζουν συνδέσεις μεταξύ των Μαθηματικών και άλλων πεδίων της ανθρώπινης γνώσης και δράσης χρησιμοποιούν με αυτοπεποίθηση και εμπιστοσύνη τα Μαθηματικά για να κατανοούν με κριτικό τρόπο τον κόσμο γύρω τους. Σχετικά με τα **Στοχαστικά Μαθηματικά** (Στατιστική – Πιθανότητες), τα οποία αποτελούν μια καινοτόμα διάσταση του μαθήματος αναφέρεται: « Ο βασικός σκοπός της διδασκαλίας της Στατιστικής και των Πιθανοτήτων είναι να αναπτύξει την ικανότητα των μαθητών/-τριών να αξιολογούν, ως μελλοντικοί πολίτες, κριτικά πληροφορίες, να εξάγουν συμπεράσματα, να κάνουν προβλέψεις και να λαμβάνουν αποφάσεις κάτω από αβέβαιες συνθήκες. Το περιεχόμενο της Στατιστικής εξελίσσεται από τη συλλογή και παρουσίαση δεδομένων από μικρές στατιστικές έρευνες στο Δημοτικό, στη μελέτη συνεχών ποσοτικών δεδομένων και μέτρων θέσης και μεταβλητότητας στο Γυμνάσιο, μέχρι τη μελέτη σχέσεων εξάρτησης μεταξύ δύο μεταβλητών στο Λύκειο»

- (Μαθηματικά Γυμνασίου ΦΕΚ 235/τ. Β'/20-1-2023)

+ + ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ- Υπερσυνεπιστατημονικού Κοινωνικοπαιδαγωγικού Μοντέλου -Ανταπόκριση στους στόχους -Χρησιμότητα -Αξιακό πλαίσιο	Θεματικοί Πυρήνες (Ετικέτες):
Δημιουργικότητα Καινοτομία	1. → Νέα νοηματοδότηση-επαναπροσδιορισμός-ερμηνευτικών πλαισίων 2. → Συμβολή στην επίλυση βασικών-κοινωνικοπαιδαγωγικών προβλημάτων του σχολείου 3. → Λήψη αποφάσεων 4. → Επικοινωνία και Οικοδόμηση σχέσεων 5. → Ακεραιότητα-ισχυρό αξιακό σύστημα 6. → Κοινωνικο-παιδαγωγικό ήθος 7. → Υποστήριξη του οικογενειακού πλαισίου 8. → Δημιουργική και καινοτόμος σκέψη
Αμοιβαιότητα Συνεργασία Πολλαπλές Διαλεκτικές Συνέργειες	9. → Ολιστική συστημική προσέγγιση (συνδυαστικά με αναλυτική) 10. → Ολόπλευρη ανάπτυξη του/της μαθητή/τριας
Συμφωνία·Ετεροτήτων	11. → Ομαδική εργασία/Συνεργατικότητα 12. → Σεβασμός της μοναδικότητας (ετερότητας) κάθε ατόμου
Πολλαπλές και Εμπλουτισμένες Δεξιότητες και Σχέσεις	13. → Οργανωτική σκέψη 14. → Ευελιξία, Προσαρμοστικότητα 15. → Εγναυαίσθηση και αλληλεγγύη 16. → Κοινωνική δικαιοσύνη-Κοινωνική ευημερία και πρόοδος 17. → Κοινωνική ευαισθησία 18. → Ανάληψη ευθύνης και πρωτοβουλίας 19. → Προσανατολισμός σε πρακτικές ανάληψης παρεμβατικών δράσεων υποστήριξης των μειονεκτούντων 20. → Ενίσχυση της προσωπικής ενδυνάμωσης και της δημιουργίας θετικών εμπειριών των παιδιών και των εφήβων 21. → Αυτεπάρκεια-Εμπιστοσύνη στον εαυτό 22. → Ενίσχυση και ανάπτυξη των συναισθηματικών δεξιοτήτων του μαθητή/τριας 23. → Εξοικείωση με κοινωνικοπαιδαγωγική μεθοδολογία και έρευνα 24. → Ψηφιακές δεξιότητες
Ενοποίηση και Μετασηματισμός Διαδικασιών και Γνώσεων	25. → Κριτική αναστοχαστική-αξιολογική σκέψη-κριτικός αναστοχασμός
Διάδοση και Διάρκεια των Αποτελεσμάτων	26. → Μεταγνώση

I. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας των Προγραμμάτων Σπουδών		
ΚΩΔ:1α	ΜΑΘΗΜΑ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑα	(Δημοτικό)α
Κατηγορίεςα	Πρότυπαβ	Θέματαα
-Ανταπόκριση στους·η Στόχουςη -Χρησιμότηταη -Αξιακό πλαίσιοα	1.·Νέα· <u>νοηματοδότηση</u> ·επαναπροσδιορισμός· ερμηνευτικών·πλαισίωνη	1)·Δ1ΓΕΩ.Α.1/1--Δ1ΓΕΩ.Β.6/7-α
	5.·Ακεραιότητα·ισχυρό· <u>αξιακό</u> ·σύστημαα	5)·Δ1ΓΕΩ.Β.7/9--Δ1ΓΕΩ.Γ.14/1-Δ1ΓΕΩ.Γ.16/1,3--α
Δημιουργικότητα·η Καινοτομίαα	α	α
Αμοιβαιότηταη Συνεργασία·η Πολλαπλές·Διαλεκτικές· Συνέργειεςα	9.·Ολιστική·συστημική·προσέγγιση·(συνδυαστικά·με· αναλυτική)α	9)·Δ2ΓΕΩ.Γ.8/3--Δ2ΓΕΩ.Γ.10/2--Δ2ΓΕΩ.Γ.11/2-- Δ2ΓΕΩ.Γ.12/2--Δ2ΓΕΩ.Γ.13/2--Δ2ΓΕΩ.Γ.14/2-- Δ2ΓΕΩ.Δ.17/1α
		α
η Συμφωνία·Ετεροτήτωνα	α	α
η Πολλαπλές·και·Εμπλουτισμένες· Δεξιότητες·και·Σχέσειςα	η	η
	17.·Κοινωνική·ευαισθησία·η	17)·Δ1ΓΕΩ.Β.10/4--Δ2ΓΕΩ.Δ.16/1-Δ2ΓΕΩ.18/1·η
	18.·Ανάληψη·ευθύνης·και·πρωτοβουλίαςη	18)·Δ1ΓΕΩ.Δ.17/3η
	21.· <u>Αυτεπάρκεια</u> ·Εμπιστοσύνη·στον·εαυτόη	21)·Δ1ΓΕΩ.Δ.17/5--Δ1ΓΕΩ.Δ.18/1η
	23.·Εξοικείωση·με· <u>κοινωνικοπαιδαγωγική·μεθοδολογία·</u> και·έρευναη	23)·Δ1ΓΕΩ.Α.2/1--Δ1ΓΕΩ.Γ.11/2η
Ενοποίηση·και·Μετασχηματισμός· Διαδικασιών·και·Γνώσεωνα	24.·Ψηφιακές·δεξιότητεςα	24)·Δ1ΓΕΩ.Α.4/1,2--Δ1ΓΕΩ.Β.7/2,3,7α
	25.·Κριτική· <u>αναστοχαστική/αξιολογική·σκέψη</u> ·κριτικός· <u>αναστοχασμός</u> α	25)·Δ2ΓΕΩ.Β.6/3--Δ2ΓΕΩ.Δ.15/1--α
Διάδοση·και·Διάρκεια·των· Αποτελεσμάτωνα	26.· <u>Μεταγνώση</u> α	26)·Δ1ΓΕΩ.Δ.18/2--Δ2ΓΕΩ.Β.4/3--Δ2ΓΕΩ.Β.7/4· Δ2ΓΕΩ.Δ.15/2--Δ2ΓΕΩ.Δ.17/2α

Παρά τις συστηματικές προσπάθειες ανάδειξης των κοινωνικο-παιδαγωγικών αρχών, το μεγαλύτερο έλλειμμα των νέων ΠΣ αποτελεί η **παντελής έλλειψη προτάσεων διαλλεκτικών συνεργειών μεταξύ των μαθημάτων στα ΠΜΑ της υποχρεωτικής εκπαίδευσης**, τα οποία εξετάσαμε. Όπως φάνηκε από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, το κάθε μάθημα κινείται αυτόνομα, ακολουθώντας το μοντέλο που κυριαρχεί, διαχρονικά, στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και βασίζεται στην αυτοτελή διδασκαλία των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων, γεγονός που δεν συμβάλλει στην ολιστική αντιμετώπιση της γνώσης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. ΥΓΕΙΑ: Διατροφή - Αυτομέριμνα, Οδική Ασφάλεια
2. Ψυχική και Συναισθηματική Υγεία - Πρόληψη
3. Γνωρίζω το σώμα μου- Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση

**Ζω καλύτερα –
Ευ Ζην**

1. Οικολογία - Παγκόσμια και Τοπική Φυσική Κληρονομιά
2. Φυσικές Καταστροφές, Πολιτική Προστασία
3. Παγκόσμια & Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά

**Φροντίζω το
Περιβάλλον**

**Ενδιαφέρομαι και
Ενεργώ - Κοινωνική
Συναίσθηση &
Ευθύνη**

1. Ανθρώπινα Δικαιώματα
2. Εθελοντισμός -Διαμεσολάβηση
3. Συμπερίληψη: Αλληλοσεβασμός, Διαφορετικότητα

**Δημιουργώ &
Καινοτομώ -
Δημιουργική
Σκέψη &
Πρωτοβουλία**

- 1 STEM/Εκπαιδευτική Ρομποτική
2. Επιχειρηματικότητα - Αγωγή Σταδιοδρομίας- Γνωριμία με Επαγγέλματα

«Εργαστήρια
Δεξιοτήτων» του 21ου
αιώνα

- Δεν αποτελούν καινοτομία για την εκπαίδευση, δεδομένου ότι και τα ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ προγράμματα (2003) πλαισιώνονταν, αντίστοιχα από την **«Ευέλικτη Ζώνη»**, στην υποχρεωτική εκπαίδευση, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιούνταν διαθεματικές δραστηριότητες και σχέδια εργασίας (Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Ολυμπιακής Παιδείας κ.α.).
- Τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων, όπως αντίστοιχα το δίωρο της Ευέλικτης Ζώνης, έχουν τη δομή των **Ανοικτών Προγραμμάτων Σπουδών και Διαδικασιών** και θα μπορούσαμε να τα συνδέσουμε με το μοντέλο των Μελλοντικών καταστάσεων, του S. Robinsohn, όπως το γνωρίσαμε στα είδη των Αναλυτικών Προγραμμάτων, σύμφωνα με τον οποίο οι ειδικοί διάφορων κλάδων πρέπει να προσδιορίσουν τις καταστάσεις τις οποίες θα ζήσουν οι μαθητές/τριες ως μελλοντικοί/ες παγκόσμιοι πολίτες.

Στα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» συνειδητά η στοχοθεσία περιορίζεται στο εγγύς μέλλον ενώ βασική αρχή τους είναι, **ο συνδυασμός των γνωστικών πεδίων των Προγραμμάτων Σπουδών με την ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων των μαθητών/τριών.**

Μέσα από τις δραστηριότητες των Εργαστηρίων ενισχύεται η καλλιέργεια ήπιων δεξιοτήτων, δεξιοτήτων ζωής, διαμεσολάβησης και υπευθυνότητας, καθώς και δεξιοτήτων ψηφιακής μάθησης, τεχνολογίας και επιστήμης σε τέσσερις βασικές θεματικές ενότητες, διευρύνοντας τις θεματικές της Ευέλικτης Ζώνης

Στόχοι

A stylized illustration of a leafy branch in a light beige color, positioned in the upper left corner of the slide.

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Abstract blue shapes, including a large light blue area on the right and a dark blue wavy line at the bottom, serving as a background for the lower half of the slide.

Καθήκοντα:

- α) Να συντάσσουν και να καταθέτουν **σχέδια δράσης** διαχείρισης κρίσιμων και απροβλεπτων καταστασεων με στοχο τη δημιουργια ενος ασφαλους σχολικου περιβαλλοντος. Με βάση την περιγραφή των σχεδίων δράσης, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, οι ΕΕΠ καλούνται να **οργανώσουν και υλοποιήσουν προγράμματα πρόληψης και προαγωγής της σωματικής, ψυχο- συναισθηματικής υγείας και προστασίας** των μαθητών, σε συνεργασία με: τους υπεύθυνους για την παιδαγωγική καθοδήγηση και τη συμβουλευτική υποστήριξη του σχολείου και με σχετικούς αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες.
- β) Να ενημερώνουν τη σχολική κοινότητα (μαθητές, διδάσκοντες, γονείς), **ευαισθητοποιώντας τους σε πρακτικές αλληλεπίδρασης, συνεργασίας, ανταλλαγής αποτελεσματικών projects**, με στόχο προάγουν την ποιότητα των παρεχόμενων υποστηρικτικών και διαμεσολαβητικών υπηρεσιών στο χώρο της εκπαίδευσης.
- γ) Να **σχεδιάζουν διαθεματικές και βιωματικές δραστηριότητες** εναρμονισμένες με τους βασικούς κανόνες ηθικής και δεοντολογίας, προωθώντας ταυτόχρονα σύγχρονες παιδαγωγικές πρακτικές
- δ) Να ενεργοποιούν συνεργατικές μεθόδους εντός των σχολικών μονάδων ή και συνεργασίες, με, άλλες σχολικές μοναδες, με γονεις, φορεις και υπηρεσιες, τοπικες αρχες, η ομαδες (οπως αρμοδια υπουργεια, τοπικες αρχες, υπηρεσιες υγειας και προνοιας, συλλογους γονεων, και κηδεμωνων, φυσικα προσωπα και ομαδες που εργο τους ειναι η προστασια του πολιτη), με στόχο τη **διάχυση καλών πρακτικών**

Θεματική ανάλυση- Κωδικοποίηση

1. Οι θεματικές των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων που έχουν πραγματοποιήσει οι εκπαιδευτικοί.
2. Κοινωνικοί και παιδαγωγικοί άξονες
-Ανταπόκριση στους Στόχους-Χρησιμότητα- Αξιακό πλαίσιο
-Δημιουργικότητα -Καινοτομία
-Αμοιβαιότητα-Συνεργασία -Πολλαπλές Διαλεκτικές Συνέργειες
-Συμφωνία Ετεροτήτων
-Πολλαπλές και Εμπλουτισμένες Δεξιότητες και Σχέσεις
-Ενοποίηση και Μετασχηματισμός Διαδικασιών και Γνώσεων
-Διάδοση και Διάρκεια των Αποτελεσμάτων
3. Εμπόδια που συνάντησαν οι εκπαιδευτικοί κατά την υλοποίηση των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων
4. Προτάσεις για βελτίωση

Συμμετέ- χοντες/ουσες	Φύλο	Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Ειδικότητα	Προϋπηρεσία	Επιμόρφωση
1	Θ	Δευτεροβάθμια	(ΠΕ88.01) Γεωπόνων	20 έτη	Ναι
2	A	Δευτεροβάθμια	(ΠΕ11) Γυμναστών	19 έτη	Ναι
3	A	Δευτεροβάθμια	(ΠΕ04.02) Χημικών	13 έτη	Όχι
4	Θ	Δευτεροβάθμια	(ΠΕ84) Ηλεκτρονικών	29 έτη	Ναι
5	Θ	Πρωτοβάθμια	(ΠΕ06) Αγγλικών	30 έτη	Όχι
6a	Θ		(ΠΕ30) Κοινωνικών Λειτουργιών	12 έτη	Ναι
6b	Θ		(ΠΕ30) Κοινωνικών Λειτουργιών	3 έτη	Ναι
7	A	Πρωτοβάθμια	(ΠΕ11) Γυμναστών	29 έτη	Ναι
8	Θ	Πρωτοβάθμια	(ΠΕ70) Δασκάλων	3 έτη	Ναι
9	Θ	Πρωτοβάθμια	(ΠΕ70) Δασκάλων ΕΑΕ	27 έτη	Ναι
10	A	Πρωτοβάθμια	(ΠΕ70) Δασκάλων	30 έτη	Ναι
11	Θ	Δευτεροβάθμια	ΠΕ01 Θεολόγων	5 έτη	Ναι

Γενικότερα:

- Ως προς την επιλογή των ειδικότερων θεματικών οι εκπαιδευτικοί φάνηκε να τείνουν προς θέματα τα οποία μπορούν να διαχειριστούν, **αποφεύγοντας** εκείνα που ενδεχομένως αποτελούν ακόμη ζητήματα ‘ταμπού’.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΕΚΠ/ΚΩΝ

«.....Προσπαθήσαμε να δείξουμε νέα πρότυπα συμπεριφοράς και να κάνουμε τους μαθητές μας να σκεφτούν έξω από το κουτί. Υπήρχαν τμήματα όπου όσες προσπάθειες κι αν έγιναν, συνάντησαν τοίχο» (συν. 1),

«Ο μετασχηματισμός της γνώσης είναι δύσκολος στόχος για ένα μονόωρο μάθημα, όπως είναι τα εργαστήρια δεξιοτήτων» (συν. 5)

Μάλλον δε δημιουργήθηκε στους μαθητές η αίσθηση του «ανήκειν» σε ένα κοινό δίκτυο» (συν. 2)

«.....τα κριτήρια αξιολόγησης θεμιτό είναι να οριστούν με μεγαλύτερη σαφήνεια από το Ι.Ε.Π.» (συν. 3).

«...Όταν ήρθε η ώρα της παραγωγής αποτελεσμάτων, τα παιδιά δεν έδειξαν ενδιαφέρον. Τουναντίον, φρόντισαν να καταστήσουν απολύτως σαφές ότι το μάθημα είναι άχρηστο και δεν βλέπουν το λόγο που μπήκε στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών» (συν. 1)

Η αμηχανία των εκπαιδευτικών απέναντι σε συγκεκριμένα ζητήματα αποτυπώνεται και μέσα από την άποψή τους ότι η παρουσία των ΕΕΠ κατά τη διενέργεια των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμη: «[..] Πάντα η βοήθεια ειδικών ενισχύει την αποτελεσματικότητα του μηνύματος και βοηθάει να γίνει ευκολότερα δεκτό από τους μαθητές, οπότε ναι θα ζητούσα -και ζητάω-βοήθεια, από όποιον ειδικό θεωρώ κατάλληλο, ανάλογα με το θέμα»(συν. 4).

Θετική είναι και η στάση των ΕΕΠ σχετικά με τις συνεργασίες τους: «Όσα η ίδια Κοινωνική Λειτουργός διαπιστώνω πως όσες φορές συνεργάστηκα με τους εκπαιδευτικούς, στο τέλος ήταν ενθουσιασμένοι γιατί κατάλαβαν με ποιον τρόπο μπορούν να αναπτύξουν συζητήσεις, να μιλήσουν με τα παιδιά για θέματα ευαίσθητα κάποιες φορές χωρίς άγχος, χωρίς κάποιος να θίγεται και χωρίς απαραίτητα να είναι εκείνοι που πρέπει να έχουν όλες τις απαντήσεις(συν. 6α)

Σημαντική προϋπόθεση αποτελεί η αντιστοίχιση του περιεχομένου των Εργαστηρίων με τα Προγράμματα Σπουδών, καθώς αυτά αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές κάθε εποχής και το περιεχόμενό τους είναι εναρμονισμένο με τις εκπαιδευτικές ανάγκες του κάθε σχολείου

«Αρχικά, το κάθε Εργαστήριο Δεξιοτήτων χρειάζεται να υλοποιείται βάσει ενός σχεδίου δράσης, όπου θα γίνεται αναφορά η εμπλοκή πολλών ειδικοτήτων του σχολείου, με κάποιο συντονιστή, το χρονοδιάγραμμα που χρειάζεται να τηρηθεί, οι δράσεις που χρειάζεται να υλοποιηθούν, οι φορείς της τοπικής κοινότητας που θα εμπλακούν, αλλά και το ιδανικό θα ήταν η επικοινωνία με σχολεία του εξωτερικού, όπου μέσα από την αλληλεπίδραση θα υπάρξουν σημαντικές ανταλλαγές εμπειριών για αποτελεσματικότητα των δράσεων στους μαθητές» (συν.6b)

Ο ρόλος των Κοινωνικών Λειτουργών στην εκπαίδευση είναι απαραίτητος, ώστε να συμβάλλουν στην οργάνωση του όλου εγχειρήματος, επιδιώκοντας τη συνέργεια των γνωστικών αντικειμένων με τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων, μέσα από τις Δράσεις Ενεργού Πολίτη.

Θα πρέπει να προσεχθεί ώστε οι δράσεις αυτές να μην «σχολαιοποιηθούν», σαν μια τυποποιημένη διδακτική διαδικασία, χωρίς να παράξουν απτά αποτελέσματα για τους μελλοντικούς πολίτες ενός ευρωπαϊκού κράτους, όπως η Ελλάδα.

Η παρουσία ενός εξειδικευμένου επιστήμονα φαίνεται να αποτελεί ανάγκη και ζητούμενο των ίδιων των εκπαιδευτικών προκειμένου να καλύψουν ελλείψεις γνώσεων και εμπειρίας σε μεθόδους διδασκαλίας όπως η βιωματική, η ομαδοσυνεργατική ή η εξατομικευμένη (Μαμούς 2022).

Οι
Κοινωνικοί
Λειτουργοί

«μπορούν να αποβούν *κινητήρια δύναμη* για την αλλαγή του σχολικού κλίματος. Να *εμπνεύσουν* τους/ τις εκπαιδευτικούς με *κατάλληλες οδηγίες*, χώρο, τρόπους και μέσα, ώστε *η σχολική τάξη να εξελιχθεί σε εργαστήριο έρευνας, επικοινωνίας, δράσης και έκφρασης*, που οδηγεί τους μαθητές/τριες στο να εργάζονται για να πραγματώσουν: τη συνεργατικότητα, την αυτογνωσία, τη γλωσσική επίγνωση, την επικοινωνιακή ικανότητα, την υπευθυνότητα, την ανεκτικότητα, την πειθαρχία, το αίσθημα δικαίου, τη δημοκρατική ευαισθησία, την άμιλλα, την αλληλεγγύη, την αισθητική καλλιέργεια, την επίλυση προβλημάτων, τη διερευνητική μάθηση, την ψηφιακή εγγραμματοσύνη»

Δρ Γιολάντα Σίσκου

gsiskou@past.auth.gr

